

HÄKKILINNUT

YLEISTÄ LINNUISTA

Maailmassa on n. 9000 lentokykyistä eläinlajia. Linnut jaetaan 27 lahkoon ja näistä kahteen kuuluvia lajeja pidetään yleisesti lemmikkeinä: papukaijalintuja (psittaciformes) ja varpuslintuja (passeriformes). Muiden laukojen, kuten haukka-, kana-, pöllö- ja sorsalintujen edustajia tavataan lähinnä luonnonvaraisina.

Linnut ovat kehittyneet alkukantaisista matelijoista ja niille on jäänyt matelijoiden piirteitä, kuten muniminen ja suomupeatteiset jalat. Toisin kuin vaihtolämpöiset matelijat, linnut ovat tasalämpöisiä ja niiden ruumiinlämpö on yleensä 39–43 °C. Höyhenpeite on kehittynyt suomuista alunperin lämpöeristeeksi ja erityisesti yläruumiin sulat kehittyivät edelleen niin pitkälle, että ne mahdollistivat lentämisen.

Lintujen anatomia on sopeutunut lentämiseen erinomaisesti usealla tavalla. Lintujen luut ovat pääsääntöisesti onttoja painon pitämiseksi mahdollisimman vähäisenä ja höyhenpeite kevyt ja vedenkestävä lämmöneriste. Sulat koostuvat keratiinista ja ne kehittyvät ihon pintakerroksen höyhentupissa. Uloin sulkakerros koostuu peitinsulista, jotka kasvavat kehossa aina taaksepäin ilmanvastuksen minimoimiseksi. Osa peitinsulista on erikoistunut siipi- tai pyrstösuliksi.

Lintujen nokalla on monenlaisia tehtäviä ja nokan muodosta voi päätellä paljon linnun ruokavaliosta. Petolintujen terävä nokka sopii repimiseen ja siemensyöjien vahva, jyrkävä nokka on erinomainen kuorien avaamisessa ja murskaamisessa. Suusta lähtee ruokatorvi, joka johtaa kaulassa olevaan pussiin, kupuun. Ruokaa säilytetään kuvussa, kunnes se kulkeutuu eteenpäin mahaan. Lintujen maha on kaksiosainen ja se koostuu lihas- ja rauhasmahasta. Rauhasmaha erittää ruuansulatusentsyymeitä, jotka hajottavat ruokaa ja lihasmaha hienontaa ruokamassaa pienemmäksi.

Harmaapapukaija / Jako (Psittacus erithacus)

Harmaajakot ovat erittäin älykkäitä papukaijoja jotka ikävystyvät helposti ellei niille järjestetä riittävästi virikkeitä. Ikävystyminen puolestaan voi johtaa mm. höyhenten hyppimiseen. Jakot osaavat sekä puhua että matkia ihmisten ja eläinten ääniä. Ne ovat leikkisiä, sitoutuvat usein kiinteästi yksittäisiin ihmisiin ja vaativat runsaasti huomiota omistajaltaan.

Amatsonit (Amazona spp.)

Amatsonit ovat vahvoja, leikkisiä ja itsenäisiä papukaijoja. Ne ovat ulospäinsuuntautuneita ja sosiaalisia ja monet niistä puhuvat hyvin. Niissä on hyvin persoonallisia yksilöitä, jotka vaativat voimakasluonteisen omistajan, johon ne voivat sitoutua.

Undulaatit (Melopsittacus undulatus)

Undulaatit sopivat useimmille omistajille ensimmäiseksi lintulajiksi. Ne ovat leikkisiä sekä ympäristöstään kiinnostuneita, kauniita ja eloisia lintuja. Ne tekevät jonkin verran tuhoa (kokoonsa nähden) ja tarvitsevatkin tilaa suhteessa enemmän kuin isot papukaijat.

Neitokakadu (Nymphicus hollandicus)

Nymfit ovat myös hyvä valinta ensimmäiseksi linnuksi. Ne ovat kovaäänisempiä kuin undulaatit, mutta eivät juuri suurempia. Nymfit ovat leikkisiä ja älykkäitä lintuja, jotka oppivat uutta helposti.

Kakadut (Cackatua spp.)

Kakadut ovat pääsääntöisesti kilttejä, rauhallisia ja älykkäitä lintuja, jotka vaativat paljon omistajan huomiota.

Aratit

(Nanday, Aratinga, Pyrrhura, Psittacara, etc)

Aratit ovat leikkisiä ja iloisia lintuja, joilla on kuitenkin toisinaan taipumus mahtailla omistajilleen.

Avoparikaijat (Ectectus roratus)

Usein hieman varautuneita lintuja, joiden urokset ovat väriltään vihreitä ja naaraat punaisia. Pitävät harvoin ääntä, mutta sille päälle sattuessaan pystyvät pitämään melkoista meteliä.

Lurit

(Trichoglossus haematodus – sateenkaariluri)

Leikkisiä ja äänekkäitä lintuja. Erittäin värikäs ja kaunis laji, jolla on vaativa maku. Ne syövät nestemäistä ravintoa ja siitä johtuen niillä on usein löysempi uloste kuin muilla lemmikkilinnuilla.

Kaijaset (Agapornis)

Kaijaset ovat usein leikkisiä lintuja, mutta osa niistä voi olla sangen aggressiivisia.

Arat (Ara ararauna, A.chloroptera, A.macao)

Arapapukaijat ovat älykkäitä lintuja, jotka vaativat runsaasti huomiota ja tilaa. Ne ovat suuria lintuja, jotka myös antavat paljon huomiota takaisinpäin. Ne ovat toisinaan melko tuhoisia ja äänekkäitä. Näiden papukaijojen pitäminen lemmikkinä vaatii runsaasti tilaa ja kärsivällisyyttä.

Kanarialinnut ja peipot (Passeriformes)

Nämä ovat taitavia lentäjiä, jotka stressaantuvat helposti. Yleensä eivät tule käsikesyiksi ja niitä pidetäänkin melko usein lintuhäkeissä koristelintuina.

YLEISIÄ SAIRAUDEN OIREITA

- Löysä uloste
- Muuttunut ulosteen värytys
(tumman vihreä ja limainen, kellertävä tai punainen väri)
- Virtsan muuttunut väri
- Kyhjöttää häkissä paikallaan ja liikkuu vähemmän
- Ei ääntele tai puhu
- Niiskuttaa tai erittää limaa sieraimista
- Oksentaa
- Mahan turvotus
- Yrittää ulostaa tai ponnistelee ilman tulosta

LINTUJEN RUOKINTA JA HOITO

Oikeanlaisen ravinnon tarjoaminen häkkilinnuille on eräs haastavimmista lintujenpidon osa-alueista, koska aiheesta on tehty melko vähän tutkimusta. Kanalintuja ja muita eläimiä koskevien tutkimusten perusteella on kuitenkin pyritty kokoamaan myös häkkilinnuille sopiva, kokonaisvaltainen ruokintaohjeistus.

Pelletit, täysravinto

Pelletit on kehitetty lintujen täysravinnoksi ja niitä saa useimmista eläinkaupoista. Toisin kuin siemenillä, niiden avulla voidaan linnuille taata tasapainoinen ja ravitseva ruokavalio, jossa lintu saa kaikki tarvitsemansa ravintoaineet oikeissa suhteissa.

Linnun ruokavalion vaihtaminen siemenistä pelletteihin tulee tehdä varovaisesti ja asteittain, koska tiettyyn ruokaan tottunut lintu ei välttämättä heti ymmärrä, että uudet pelletit ovat edes ruokaa. Kun pellettiruokintaa aloitetaan, on usein hyödyllistä keskustella eläinlääkärin kanssa.

Kotiruoka

Mikäli pellettien käyttö ei syystä tai toisesta ole vaihtoehto, on linnuille myös mahdollista tehdä ruokaa kotona. Häkkilinnuille tämä ei yleensä ole parasta mahdollista ruokaa, mutta on silti parempi kuin pelkkien siementen syöminen. Kotiruuissa on usein puutetta kalsiumista, jodista, seleenistä, proteiineista, rasvahapoista, kuidusta ja A-, B-, E- ja D-vitamiineista ja toisaalta ylenmäärin hiilihydraatteja ja fosforia. Lisäksi kostea ruoka pilaantuu herkästi ja toisaalta ruuan valmistamisen yhteydessä ravintoaineet saattavat hajota, vaikka ruuan raaka-aineet olisivat kuinka erinomaisia.

Koska kotiruuan valmistaminen vie runsaasti aikaa ja vaivaa, ja lisäksi ruokavalion ja ravintoaineiden tasapainottaminen vaatii

huolellista suunnittelua, ei kotiruokinta yleensä ole käytännöllinen vaihtoehto. Usein omistajilla on myös taipumus tehdä ruokaa hyvin useista raaka-aineista kerralla. Tällöin linnut pystyvät poimimaan ruuasta vain ne herkkupalat joista pitävät eniten ja ruuasta tulee, päinvastoin kuin on tarkoitus, yksipuolista.

Vesi

Linnuille tulee olla jatkuvasti saatavilla raikasta vettä. Useimmille lajeille juomapullon käyttäminen sopii mainiosti ja pulloa käytettäessä vesi ei likaannu yhtä helposti kuin kuppien tms. käytössä.

Muita ohjeita

- Seuraa ruuankulutusta tarkasti ruokavalion muutosten yhteydessä
- Uusia ruokia tulee tarjota vähitellen, pieniä määriä kerralla
- Siementen määrää ruuassa pienennetään asteittain samalla kun ravitsevamman ruoan osuutta kasvatetaan
- Vesi- ja ruoka-astiat tulee pestä päivittäin
- Vitamiinilisien käyttämisestä kannattaa keskustella ensin eläinlääkärin kanssa

LIKKUMINEN JA KÄYTTÄYTYMINEN

Päivittäisestä liikkumisesta lintu saa henkistä ja fyysistä hyvinvointia vähintään yhtä paljon kuin monipuolisesta ruokavaliosta. Tarjoamalla esim. oksia, tyhjiä pähkinäkuoria ja kookospähkinöitä voi luoda linnulle mielenkiintoisen ja virikkeellisen ympäristön.

Toisinaan linnut pääsevät syömään ympäristöstään myös kiellettyjä asioita (metallia, roskia, pohjamateriaaleja yms.) ja mikäli näin käy, kannattaa kääntyä eläinlääkäriin puoleen. Väärät tai jopa myrkylliset suupalat voivat johtaa paitsi ruansulatukseen liittyviin ongelmiin, myös muihin sairauksiin. Toisinaan väärin kohdistuva ruokahalu voi johtua myös ravinnepuutteista ruokavaliosta.

SORA/HIEKKA

Sora koostuu pienistä, liukenemattomista kivistä, jotka kertyvät linnuilla lihasmahaan jauhinkiviksi. Näiden tarpeellisuudesta on eläinlääkärikunnan keskuudessa jonkin verran erimielisyyttä. Täysravintoa syövät linnut eivät tarvitse soraa, mutta siemeniä pääasiallisesti syövät linnut tarvitsevat joissain tapauksissa soraa tehokkaaseen ruansulatukseen. Sorasta ei ole linnulle haittaa, mikäli lintu on terve, eikä syö hiekkaa liikaa ja hiekka on oikeantyyppistä. Kaikki hiekka ei suinkaan auta ruansulatusta, vaan liian hienorakeinen aines saattaa pakkautua ruansulatuskanavaan tiiviiksi paakuksi ja aiheuttaa pahimmillaan suolistoon tukoksen. Toisinaan sairaut linnut saattavat myös kylpeä hiekassa. Hiekan tulisi olla häkissä aina erillisessä kupissa häkin yläosassa, ei pohjalla ulosteen ja bakteerien seassa.

RUOKINNAN ERITYISHAASTEITA

Lurit vaativat vankeudessa erikoisruokavaliota ja kokenutta hoitajaa. Hedelmänektari houkuttelee helposti hyönteisiä ja johtaa myös helposti pehmeään ja sotkuiseen ulosteeseen. Vesilinnut, kanalinnut ja tukaanit tarvitsevat myös erikoistunutta ruokavaliota, jonka suunnittelu vie aikaa ja vaivaa.

Kaikissa ruokintaan liittyvissä kysymyksissä kannattaa kääntyä lintujen hoitoon erikoistuneen eläinlääkäriin puoleen.

LINKIT

www.papukajajyhdistys.fi

www.kajjuli.fi

